

ปีที่ 48 ฉบับที่ 26 : 7 กรกฎาคม 2560

Volume 48 Number 26 : July 7, 2017

สำนักโรคติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

การสอบสวนการเสียชีวิตจากโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส ตำบลศาลาลำดวน

อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว เดือนพฤษภาคม 2559

Investigation of *Streptococcus suis* death, Salalumduan Subdistrict,
Meuang District, Sakeao Province, Thailand, May 2016

✉ pou_sk@hotmail.com

อรรถรัตน์ จันทรเพ็ญและคณะ

บทคัดย่อ

ความเป็นมา: งานระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้วได้รับแจ้งข่าวทางโทรศัพท์จากงานระบาดวิทยาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว ในวันที่ 23 พฤษภาคม 2559 ว่ามีผู้ป่วยเข้ามารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลด้วยอาการติดเชื้อในกระแสเลือด เสียชีวิต และตรวจพบเชื้อ *Streptococcus suis* ทีม SRRT สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ร่วมกับทีม SRRT อำเภอเมือง จึงดำเนินการออกสอบสวนโรค หาสาเหตุของการติดเชื้อดังกล่าว

วิธีการศึกษา: รวบรวมข้อมูลการเจ็บป่วยและกำหนดขอบเขตการสอบสวนการระบาด ด้วยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้เสียชีวิตจากเวชระเบียน โดยพิจารณาข้อมูลอาการ อาการแสดง จากนั้นทำการสัมภาษณ์ญาติผู้เสียชีวิตเพื่อค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในชุมชน พร้อมทั้งทบทวนรายงานการเฝ้าระวังโรคทางระบาดวิทยาของโรค *Streptococcus suis* ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ในปี พ.ศ. 2557-2559 เพื่อเป็นการศึกษาถึงสถานการณ์ ที่มาของการติดเชื้อ การเกิดและการกระจายของโรค เพื่อการค้นหาผู้ป่วย

เพิ่มเติมในชุมชน โดยสอบถามข้อมูลการสัมผัสโรค เช่น การชำแหละขาย หรือการรับประทานหมูที่มาจากฟาร์มที่สงสัยแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาอธิบายการเกิดและการกระจายของโรคตามตัวแปรของบุคคล สถานที่ เวลา และกำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมโรค

ผลการศึกษา: ผู้เสียชีวิตเป็นเพศหญิง อายุ 66 ปี อาศัยอยู่หมู่ 2 บ้านหนองกก ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว มีโรคประจำตัว คือ โรคความดันโลหิตสูง และไขมันในเส้นเลือดผิดปกติ ได้รับการรักษาต่อเนื่อง ประวัติดื่มสุราทุกวันมานานกว่า 40 ปี ก่อนป่วย 7 วัน ผู้ป่วยได้ชำแหละหมูที่ตายโดยไม่ทราบสาเหตุจากฟาร์มปิดในพื้นที่ เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2559 เสียชีวิตเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2559 ผลตรวจทางห้องปฏิบัติการพบเชื้อ *Streptococcus suis*

สรุปและวิจารณ์ผล: ผู้เสียชีวิตน่าจะติดเชื้อจากการชำแหละหมูที่ตาย โดยมีปัจจัยเสี่ยง คือ ไม่สวมอุปกรณ์ป้องกันตนเอง และปัจจัยส่งเสริม คือ โรคประจำตัว และดื่มสุราเป็นประจำ

คำสำคัญ: สเตรปโตคอคคัสซูอิส, เสียชีวิต, สระแก้ว

◆ การสอบสวนการเสียชีวิตจากโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว เดือนพฤษภาคม 2559	401
◆ สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 26 ระหว่างวันที่ 25 มิถุนายน-1 กรกฎาคม 2560	407
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 26 ระหว่างวันที่ 25 มิถุนายน-1 กรกฎาคม 2560	411

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประยูร ภูนาทล
นายแพทย์ธวัช จายนียโยธิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์ดำเนิน อังชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
องอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : แพทย์หญิงพจมาน ศิริอารยาภรณ์

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร

กองบรรณาธิการ

บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ สิริลักษณ์ รังเมืองดี สุวดี ดิวงษ์

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สมุญญรัตน์ ศศิธรณ์ มาแฉะเดียน

พัชรี ศรีหมอก สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์

ฝ่ายจัดส่ง : พริยา คล้ายพ้อแดง สวัสดิ์ สว่างชม

ฝ่ายศิลป์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาต ตักดีศิริสัมพันธ์ พริยา คล้ายพ้อแดง

ผู้เขียนบทความ

อรรรัตน์ จันทรเพ็ญ¹ วรณวิมล สุรินทร์ศักดิ์¹

วิทยา สิทธิประภา² วรณิษา จุลละนันท์³

¹ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

² สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมือง

³ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศาลาลำดวน

Authors

Orarat Chanpen¹, Wanwimon Surinsak¹,

Witthaya Sittiprapa², Wannisa Jullanan³

¹ Sakaeo Provincial Public Health Office

² Muang District Public Health Office

³ Salalumduan District Health Promoting Hospital

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2559 งานระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้วได้รับแจ้งจากงานระบาดวิทยาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว ว่ามีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาดูแลในโรงพยาบาลด้วยอาการติดเชื้อในกระแสเลือด เสียชีวิต และตรวจพบเชื้อ *Streptococcus suis* ดังนั้นทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ร่วมกับทีม SRRT อำเภอเมือง ลงสอบสวนโรคในพื้นที่ระหว่างวันที่ 24-31 พฤษภาคม 2559

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยืนยันการระบาดและอธิบายลักษณะการเกิด การกระจายโรค ตามบุคคล เวลา สถานที่
2. เพื่อค้นหาสาเหตุของการเกิดโรค แหล่งโรค และวิธีการถ่ายทอดโรค
3. เพื่อหามาตรการในการควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคในพื้นที่ที่พบผู้ป่วยเสียชีวิต

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา

1.1 รวบรวมข้อมูลการเจ็บป่วยและกำหนดขอบเขตการสอบสวนการระบาด โดยการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของผู้เสียชีวิตจากเวชระเบียน (Patient record) ที่โรงพยาบาลโดยพิจารณาข้อมูลอาการ อาการแสดง จากนั้นทำการสัมภาษณ์ผู้เสียชีวิตเพื่อค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในชุมชน โดยกำหนดนิยามผู้ป่วย ดังนี้

ผู้ป่วยสงสัย (Suspected case) หมายถึง ประชาชนที่อาศัยและทำงานในบ้านหนองกก หมู่ 2 ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ในเดือนพฤษภาคม 2559 ที่มีอาการไข้ (39°C) ร่วมกับอาการอย่างใด อย่างหนึ่งต่อไปนี้ ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดศีรษะ คอแข็ง ข้ออักเสบ ม่านตาอักเสบ มีการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้สึกตัว หูอื้อ หรือระดับการได้ยินเสียงลดลง

ผู้ป่วยเข้าข่าย (Probable case) หมายถึง ผู้ป่วยที่สงสัย และได้ร่วมฆ่าและหมูกับผู้เสียชีวิต

ผู้ป่วยยืนยัน (Confirmed case) หมายถึง ผู้ที่มีอาการตามเกณฑ์ทางคลินิก ร่วมกับมีผลตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ

1.2 การทบทวนรายงานการเฝ้าระวังโรคทางระบาดวิทยาของโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว ปี พ.ศ. 2557-2559 เพื่อเป็นการศึกษาถึงสถานการณ์การเกิด และการกระจายของโรคในระยะ 2 ปี ที่ผ่านมา

1.3 การค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในชุมชน (Active case finding) โดยการสอบถามข้อมูลจากสามีของผู้เสียชีวิตว่ามีผู้ที่ร่วมชำแหละหมู จำนวน 5 ราย นำข้อมูลที่ได้มาอธิบายการเกิดและการกระจายของโรคตามบุคคล สถานที่ และเวลา เพื่อกำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมการระบาดของโรค

2. การสำรวจทางสิ่งแวดล้อม

เพื่อหาสาเหตุของการเกิดโรค ขั้นตอนการปนเปื้อนของเชื้อก่อโรค ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วจังหวัดสระแก้วได้เก็บข้อมูลจากสถานที่ชำแหละหมู และสถานที่ประกอบอาหารของผู้เสียชีวิต รวมถึงสุวิทยาสวนบุคคลของผู้ชำแหละ และสิ่งแวดล้อมบริเวณที่ชำแหละหมู จากนั้นจึงสอบถามข้อมูลจากกลุ่มผู้สัมผัสโรคและผู้อยู่ในเหตุการณ์

3. การศึกษาทางห้องปฏิบัติการ

เก็บตัวอย่างเลือด ปัสสาวะ และน้ำไขสันหลังของผู้ร่วมสัมผัส โดยแพทย์โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว เพื่อตรวจหาเชื้อ *Streptococcus suis* ณ ห้องปฏิบัติการของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว

ผลการศึกษา

1. การศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนา

การทบทวนข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลเบื้องต้น บ้านหนองกก หมู่ 2 ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว เป็นชุมชนแออัดในเขตเทศบาล จำนวน 236 หลังคาเรือน มีประชากรรวม 631 คน จำแนกเป็นเพศชาย 267 คน เพศหญิง 364 คน ทางเข้า-ออกหมู่บ้าน เป็นถนนลาดยาง อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลศาลาลำดวน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย สถานะความเป็นอยู่ค่อนข้างดี ตลาดสดเทศบาลอยู่ในบริเวณหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ซื้อสินค้า อาหาร เนื้อสัตว์ และพืชผัก เพื่อการบริโภคจากตลาดสดเทศบาล หมู่บ้านมีการใช้น้ำอุปโภคจาก 2 แหล่ง คือประปาเทศบาล และบ่อน้ำที่ขุดเองในครัวเรือน ส่วนน้ำบริโภคใช้น้ำจากเครื่องกรองน้ำประจำหมู่บ้านที่นำน้ำดิบมาจากน้ำประปาของเทศบาล

ข้อมูลสถานการณ์โรค รายงานการเกิดโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส รายแรกในประเทศไทยพบเมื่อปี พ.ศ. 2530 และปี พ.ศ. 2543 พบการระบาดขึ้นในจังหวัดลำพูน ผู้ป่วยจำนวน 10 รายที่มีผลยืนยันการติดเชื้อ *Streptococcus suis* สาเหตุเกิดจากการรับประทานเนื้อ และเลือดหมูดิบ จากการเฝ้าระวังโรคใช้ชุด โดยสำนักโรคระบาดวิทยา ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-12 มิถุนายน 2559

พบผู้ป่วย 139 ราย เสียชีวิต 9 ราย กลุ่มอายุที่ป่วยมากที่สุด คืออายุ 65 ปีขึ้นไป รองลงมา คือ 45-54 ปี และ 55-64 ปี จังหวัดที่พบผู้ป่วยต่อประชากรแสนคนมากที่สุด ได้แก่ อุดรดิตถ์ รองลงมา คือ น่าน นครสวรรค์ พะเยา และเพชรบูรณ์ ตามลำดับ ⁽²⁾

สำหรับจังหวัดสระแก้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 ถึงวันที่ 20 พฤษภาคม 2559 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้วไม่เคยได้รับรายงานผู้ป่วยโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส ⁽³⁾

ผลการสอบสวน

ผู้เสียชีวิตเป็นเพศหญิง อายุ 66 ปี อาศัยอยู่หมู่ 2 บ้านหนองกก ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2559 มาพบแพทย์โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2559 ด้วยอาการ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อ่อนเพลีย เบื่ออาหาร แพทย์ตรวจอาการแล้ว ให้รับยา กลับบ้าน และเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2559 เวลาประมาณ 10.00 น. ผู้ป่วยมีอาการไข้ ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย การทรงตัวลำบาก การได้ยินน้อยลง จึงเข้ารับการตรวจรักษาอีกครั้งที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว และได้นอนรักษาตัวในโรงพยาบาล ได้รับการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลการตรวจเลือดพบ Hct ร้อยละ 32 เม็ดเลือดขาว 20,100 เซลล์ต่อลูกบาศก์ มิลลิกรัม Neutrophil ร้อยละ 86 Lymphocyte ร้อยละ 9 Eosinophil ร้อยละ 0 Monocyte ร้อยละ 5 Basophil ร้อยละ 0 เกล็ดเลือด 789,000 เซลล์ต่อลูกบาศก์มิลลิกรัม และมีผลการเพาะเชื้อในกระแสน้ำเลี้ยงยีสต์การติดเชื้อ *Streptococcus suis*

ประวัติการสัมผัสโรคในระยะ 7 วันก่อนป่วย ผู้เสียชีวิตมีอาชีพชำแหละเนื้อสุกร และขายเองในตำบลศาลาลำดวนและตำบลใกล้เคียง ไม่มีบาดแผลตามมือ และเท้า ไม่มีอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ผู้ป่วยได้ชำแหละสุกรน้ำหนักระหว่าง 20-40 กิโลกรัมที่เสียชีวิตแล้วโดยไม่ทราบสาเหตุจากฟาร์มแห่งหนึ่ง ในพื้นที่หมู่ 2 ตำบลศาลาลำดวน โดยเสียชีวิตวันละ 1-2 ตัว และในช่วง 2 วันก่อนป่วยผู้เสียชีวิตได้

ชำแหละสุกรมากเป็นพิเศษจำนวน 10 ตัว เนื่องจากสุกรเสียชีวิตมากขึ้น ทางฟาร์มได้นำออกมาให้ชำแหละขาย โดยให้สามีมาช่วยชำแหละ สถานที่ชำแหละสุกรไม่ถูกหลักสุขาภิบาลอยู่ในครัวบริเวณหลังบ้าน ชำแหละบนเตียงไม้สูงจากพื้นดินประมาณ 30 เซนติเมตร และมีการรับประทานเนื้อหมูปรุงสุก ด้วยการปิ้งย่าง และแกง

ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรค ผู้เสียชีวิตมีโรคประจำตัว คือโรคความดันโลหิตสูง และไขมันในเส้นเลือดผิดปกติ รับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศาลาลำดวนอย่างต่อเนื่อง แต่

สามารถควบคุมระดับความดัน และระดับไขมันในเส้นเลือดได้ดี ประวัติดื่มสุรามานานมากกว่า 40 ปี

การค้นหาผู้สัมผัสโรคร่วม ในวันที่ 11-12 พฤษภาคม 2559 พบว่ามีชาวบ้านจำนวน 4 คน ได้มาช่วยฆ่าและสุกรที่ตายจากฟาร์มดังกล่าว คนละ 10-20 กิโลกรัม ที่เหลือจากที่ผู้เสียชีวิตทำไม่ไหว เพื่อปรุงอาหารมาเลี้ยงกันในงานทำบุญกลางบ้านมีผู้ร่วมรับประทาน จำนวน 30 คน โดยมีการปรุงสุกก่อนนำไปเลี้ยงผู้มาร่วมงาน จากการสอบถามข้อมูลเบื้องต้น ณ วันสอบสวนโรคยังไม่พบผู้ป่วยเพิ่ม

2. ผลการสำรวจทางสิ่งแวดล้อม

สถานที่ฆ่าและอยู่บริเวณครัวหลังบ้าน ฆ่าและบนเตียงไม่สูงจากพื้นดินอัดแน่นประมาณ 30 เซนติเมตร เมื่อฆ่าและหมูแล้ว เลือดและเศษอวัยวะจะล้างลงพื้นดิน น้ำเสียจากการฆ่าและไหลลงตามทางระบายน้ำลงสระน้ำข้างบ้าน ส่วนเศษเนื้อและกระดูกจะนำไปฝังในหลุมบริเวณปากถ้ำหลังบ้านใกล้บริเวณครัวมืดและเตียงที่ใช้ฆ่าและหมูจะล้างและนำไปตากแดดทุกครั้งหลังการใช้งาน

3. ผลการศึกษาทางห้องปฏิบัติการ

พบผู้สัมผัสโรคร่วม (ที่ฆ่าและหมูที่เสียชีวิตติดปีกติดจากฟาร์มเดียวกับผู้เสียชีวิต) ทั้งสิ้น 5 คน เป็น ชาย 2 คน หญิง 3 คน อายุระหว่าง 40-55 ปี ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธี Blood-Hemoculture พบ No Growth ทั้งหมด

อภิปรายผลการศึกษา

สาเหตุการติดเชื้อ *Streptococcus suis* ในกรณีผู้เสียชีวิตรายนี้ อาจเกิดจากปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ผู้เสียชีวิตฆ่าและสุกรในบ้าน ซึ่งไม่สามารถกำจัดของเสียและสิ่งปฏิกูลให้ถูกสุขลักษณะทำให้เกิดปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อได้ ประกอบกับผู้เสียชีวิตไม่ใช่อุปกรณ์ เครื่องมือในการป้องกันตนเองขณะฆ่าและสุกร โดยเฉพาะการฆ่าและสุกรที่ป่วยตายโดยไม่ทราบสาเหตุ อีกทั้งผู้เสียชีวิตมีอายุมาก ประกอบกับมีโรคประจำตัว ได้แก่ ความดันโลหิตสูง ไขมันในเส้นเลือดผิดปกติ และมีประวัติดื่มสุราเป็นประจำ อาจมีส่วนทำให้เสียชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุ่งช้างในรายงานสอบสวนโรค สเตรปโตคอคคัสซูอิส บ้านป่าเต้า หมู่ที่ 11 ตำบลทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน ปี พ.ศ. 2558 พบผู้ป่วยทั้ง 3 ราย อายุระหว่าง 55-64 ปี มีประวัติการดื่มสุราเป็นประจำ⁽²⁾ และการศึกษาของโรงพยาบาลลำพูนที่ทำการศึกษแบบ Descriptive prospective observational study เพื่อค้นหาอุบัติการณ์ของผู้ป่วยสเตรปโตคอคคัสซูอิสจากผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลลำพูน ช่วง

เดือนกรกฎาคม 2554 ที่พบว่าผู้ป่วยกว่าร้อยละ 80 มีประวัติดื่มสุราเป็นประจำ⁽⁴⁾ และการศึกษาของชุมชน สวนกระต่ายและคณะที่ได้รายงานผลการศึกษาย้อนหลังในผู้ป่วย 12 ราย ที่เป็นโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบจากเชื้อสเตรปโตคอคคัสซูอิสที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2545 พบว่าร้อยละ 75 มีประวัติดื่มสุรา⁽⁵⁾

ส่วนผู้ฆ่าและหมูอีก 4 ราย ที่ฆ่าและหมูที่ตายจากฟาร์มเดียวกัน ในช่วงระยะเวลาใกล้เคียงไม่พบอาการผิดปกติ ผลการตรวจเลือดทางห้องปฏิบัติการก็ไม่พบว่ามีโรคติดเชื้อ อาจเนื่องมาจากทั้ง 4 รายและทุกรายไม่มีโรคประจำตัวและไม่ได้ดื่มสุราเป็นประจำ ไม่มีบาดแผลที่มือและตามร่างกาย และจำนวนสุกรที่ช่วยผู้เสียชีวิตฆ่าและหมูมีปริมาณไม่มาก ประวัติการบริโภคเนื้อสุกรที่ได้จากการฆ่าและหมูก็นำไปปรุงสุกแล้ว

การดำเนินงานควบคุมและป้องกันโรค

1. สื่อสารความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคเนื้อหมูที่ปรุงสุก เลือกซื้อเนื้อหมูที่ปลอดภัยและเน้นมาตรการกินร้อน ช้อนกลาง ล้างมือ

2. ให้ความรู้ด้านสุขอนามัยแก่ผู้ฆ่าและหมูของผู้ประกอบการเลี้ยงหมูและผู้จำหน่ายหมูสด เช่น หมูที่ไม่ได้ป่วยตายโดยไม่ทราบสาเหตุ

3. การค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมต่อไปอีกในระยะเวลา 1 เดือน หลังพบผู้ป่วยรายล่าสุด โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ โดยใช้ นิยามอาการป่วยตามหลักวิชาการของโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส (ไข้สูง ปวดศีรษะอย่างรุนแรง เวียนศีรษะจนทรงตัวไม่ได้ อาเจียน คอแข็ง หูดับ ท้องเสีย ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ) โดยรายงานผู้ป่วยทุกรายที่มีอาการสงสัย ให้สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทราบ

4. ขอความร่วมมือจากผู้ขายเนื้อหมูสด (รถเร่ เชียงใหม่) ให้รับเนื้อหมูจากโรงฆ่าสัตว์ที่ถูกกฎหมาย ได้มาตรฐาน และถูกหลักสุขาภิบาลมาจำหน่าย

5. ประสานการปฏิบัติงานร่วมกับปศุสัตว์อำเภอและปศุสัตว์จังหวัดในการให้คำแนะนำฟาร์มเลี้ยงหมู เช่น ในฟาร์มมีหมูตายหามนำไปฆ่าและเพื่อการบริโภค เก็บตัวอย่างเลือดหรือหมูส่งตรวจหาเชื้อ *Streptococcus suis* ในส่วนโรงฆ่าสัตว์ เชียงใหม่ ต้องให้ได้มาตรฐาน และถูกหลักสุขาภิบาลตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรสร้างมาตรการระดับอำเภอในการควบคุมการฆ่าหมู ให้ดำเนินการฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ที่ถูกกฎหมายของสำนักงานเทศบาลที่ได้มาตรฐาน และมีทะเบียนและระบบคัดกรองสังเกตอาการป่วย

ของสัตว์ก่อนนำเข้าสู่โรงฆ่า

2. ควรมีการดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ของทีมงานสำรวจสอบสวนเคลื่อนที่เร็วระดับตำบลทุกแห่งในการฝึกทักษะการเฝ้าระวังโรค การควบคุมป้องกันโรค และการเก็บตัวอย่างส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ

3. ร่วมวางแผนกับปศุสัตว์จังหวัด และปศุสัตว์อำเภอในการตรวจประเมินมาตรฐานสถานที่ฆ่าและ และเชียงใหม่

4. จากการระบาดของโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส ในครั้งนี้ได้แนะนำเจ้าหน้าที่เทศบาลในพื้นที่ เพื่อตรวจสอบใบอนุญาตการเปิดเชียงใหม่ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน

สรุปผลการศึกษา

พบผู้ป่วยยืนยันโรคสเตรปโตคอคคัส 1 ราย ในตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ด้วยวิธีการตรวจน้ำไขสันหลังของผู้ป่วย จากหมูในฟาร์มปิด บ้านหนองกก หมู่ 2 ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว เกิดจากการชำแหละหมูโดยปราศจากเครื่องมือในการป้องกัน กลุ่มเสี่ยง ได้แก่ ผู้ชำแหละ ผู้ประกอบอาหาร และผู้ที่รับประทานเนื้อหมูดิบจากบ้านหนองกก หมู่ 2 ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว ซึ่งปัจจัยเสี่ยงของผู้เสียชีวิต คือ พฤติกรรมชำแหละหมูโดยปราศจากเครื่องมือในการป้องกัน มีอายุมาก และมีประวัติดื่มสุราเป็นประจำ โดยทำการเฝ้าระวังในชุมชนต่อเนื่อง 2 เท่าของระยะฟักตัวสูงสุด ไม่พบผู้ป่วยเพิ่มเติม

ข้อจำกัดในการสอบสวน

การสอบสวนโรคครั้งนี้ ไม่สามารถนำเนื้อหมูที่เป็นอาจเป็นสาเหตุของการเกิดโรคไปตรวจทางห้องปฏิบัติการเพื่อยืนยันว่าสาเหตุของการเกิดโรคได้ เนื่องจากวันที่สัมผัสกับวันเริ่มป่วยห่างกันมาก ไม่มีเนื้อหมูเหลืออยู่แล้ว และไม่ทราบว่าหมูที่ผู้เสียชีวิตชำแหละได้ส่งไปขายที่ไหนบ้าง รวมถึงข้อจำกัดด้านบุคลากรของปศุสัตว์ในการลงพื้นที่เพื่อเก็บสิ่งส่งตรวจและเข้าไปให้ความรู้กับเจ้าของฟาร์มหมูในพื้นที่เกิดโรคระบาด

กิตติกรรมประกาศ

การสอบสวนและควบคุมโรคครั้งนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความร่วมมือของทีมงานเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลศาลาลำดวน ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็วอำเภอเมืองสระแก้ว ขอขอบคุณสาธารณสุขอำเภอเมืองสระแก้ว ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว ปศุสัตว์อำเภอเมือง และปศุสัตว์จังหวัดสระแก้ว ที่ได้ให้การสนับสนุนทีมในการ

ออกสอบสวนโรค ขอขอบคุณพ.สุชม พิริยะพรพิพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการจัดทำการสอบสวนโรค สเตรปโตคอคคัสซูอิส ในการระบาดครั้งนี้ ขอขอบคุณท่านผู้ใหญ่บ้านตลอดจน อสม.ทุกหมู่บ้านที่ให้ความร่วมมือในการประกาศเตือนประชาชน และให้สุศึกษา ผ่านหอกระจายข่าว จนการควบคุมโรคประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค. แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อสเตรปโตคอคคัสซูอิส. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์; 2550.
2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน. รายงานการสอบสวนโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส บ้านป่าเต้า หมู่ที่ 11 ตำบล และอำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน มีนาคม 2558 (เอกสารอัดสำเนา). 2558.
3. กลุ่มงานควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว. เอกสารการประชุมคณะกรรมการวางแผนและประเมินผลด้านสาธารณสุข (เอกสารอัดสำเนา). 2558.
4. สำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. แนวทางการป้องกันควบคุมโรคติดเชื้อสเตรปโตคอคคัส ซูอิส. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์; 2550.
5. ชูชนา สวนกระต่าย และคณะ. โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบจากเชื้อสเตรปโตคอคคัสซูอิส ในประเทศไทย. วารสารเวชศาสตร์เขตร้อน 2547;35.

แนะนำการอ้างอิงสำหรับบทความนี้

อรรถัน จันทรเพ็ญ, วรณวิมล สุรินทร์ศักดิ์, วิทยา สิทธิประภา, วรณิษา จุลละนันท์. การสอบสวนการเสียชีวิตจากโรคสเตรปโตคอคคัสซูอิส ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว เดือนพฤษภาคม 2559. รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2560; 48: 401-6.

Suggested Citation for this Article

Chanpen O, Surinsak W, Sittiprapa W, Jullanan W. Investigation of *Streptococcus suis* death, Salalumduan Subdistrict, Meuang District, Sakeao Province, Thailand, May 2016. Weekly Epidemiological Surveillance Report 2017; 48: 401-6.

Investigation of *Streptococcus suis* death, Salalumduan Subdistrict, Meuang District, Sakeao Province, Thailand, May 2016

Authors: Orarat Chanpen¹, Wanwimon Surinsak¹, Witthaya Sittiprapa², Wannisa Jullanan³

¹ Sakeao Provincial Public Health Office

² Sakeao Muang District Public Health Office, Sakeao Province, Thailand

³ Salalumduan District Health Promoting Hospital

Abstract

Backgrounds: On 23rd May 2016, Sa Kaeo Crown Prince Hospital had reported to the Epidemiology Unit of Sa kaeo Public Health Office, that they found a patient dead by *Streptococcus suis* sepsis. The Sa Kaeo provincial and district SRRT teams went to investigate the cause of infection in the following days.

Methodology: Reviewed the medical record about signs and symptoms for data collection and scoping the investigation. Then identified other persons who dissected and/or consumed the dead pork meat in the community by interview her relatives. Reviewed the Sa Kaeo Public Health epidemiological surveillance of *Streptococcus suis* in 2014-2016 to find more details about history of occurrence and distribution. The investigation team interviewed such as animal carcass dissection, trading, or consuming pork weak from suspicious farms, to identify the disease agents. Then the information was analyzed and interpreted the result on the disease occurrence and its distribution based on time, place, and person. After that, we had regulated a defensive measurement to prevent further infection or outbreak.

Result: 66 year-old female death lived in moo 2, Nhongkok village Salalumduan sub-district, Muang district Sa kaeo Province. Her underlying diseases were high blood pressure, dyslipidemia and history of chronic alcohol drinking for 40 years. She had dissected a suspicious dead pig from a closed farm in that area, 7 days before she got sick. The onset of illness was found on 8th May 2016, and she died on 22th May 2016. From a laboratory tested that she was infected with *Streptococcus suis*.

Conclusions: The dead patient might be infected from the dead pig. The infection could be cause from dissecting the pig carcass without proper protective equipment, and another promoting cause could be from her underlying disease and chronic alcoholism.

Keywords: *Streptococcus suis*, death, Sakeao